

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΡΑΓΗΤΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1938

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
42 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 42
ΑΘΗΝΑΙ



Ε.Ι.Δ. ΠΡ. & Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008



ΓΕΤΗΕ

ΦΑΟΥΣΤ

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ (*)

Μετάφραση: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΛΑΜΨΑ

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΓΟΤΘΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ

στενό και με άψηλό θόλο (άλλοτε του Φάουστ, άμετάβλητο).

Μεφιστοφελής

(προβάλλει από ένα παραπέτασμα. Καθώς τὸ σηκώνει και ξανακοιτάζει πρὸς τὰ πίσω, φαίνεται ὁ Φάουστ ξαπλωμένος σ' ἕνα παλαιῖκό κρεββάτι).

Μεῖνε ἐδῶ, δόλιε, στὰ δεσμά
τὰ ἐρωτικά σφιχτὰ δεμένος!
Ὅποιον ἢ Ἑλένη ξεπλανᾶ,
δύσκολα θάειναι γιατρεμένος.

(Κοιτάζοντας τριγύρω.)

Ὅπου κι' ἂν στρέψω τὴ ματιά,
ὄλα τὰ ἴδια ἐδῶ ἔχουν μείνει,
τὰ τζάμια ἐγίναν πιὸ θολὰ
κι' οἱ ἀράχνες ἔχουνε πληθύνει.
Πηχτὸ εἶναι τὸ μελάνι, τὸ χαρτί
κιτρίνισε, μὰ δὲς τὸ καθετὶ
στὴν ἴδια μένει θέση, ὡς κι' ἡ πέννα,
ποῦ ὁ Φάουστ εἶχε κάποτε γραμμένα,
στὸ Σατανὰ σὰν πούλα τὴν ψυχὴ.
Νά, κι' ἡ σταγόνα ἀπάνω παγωμένη,
ποῦ τούειχα ἀπὸ τὸ αἷμα του βγαλμένη!
Στὸν πιὸ τρανὸ συλλέκτη θὰ εὐκηθῶ
νὰ βρῆ ἕνα σὰν καὶ τοῦτον θησαυρό!
Νά, κρέμεται κι' ἡ γούνα του ἢ παλιά
ἀπ' τὸ παλιὸ καρφὶ καὶ μοῦ θυμίζει,
πὼς δίδαξα ἕνα νέο μιά φορά
αὐτά, ποῦ ὡς τώρα δὰ θὰ ροκανίζη.
Μούρχεται, ἀλήθεια, τώρα ἐπιθυμιά
μὲ σένα, ζεστὴ γούνα, στὰ πλευρά μου
σὰ δάσκαλος ἀκόμα μιά φορά
νὰ κορδωθῶ, σὰ νάναι δικαίωμά μου.
Οἱ λόγιοι βρίσκουν δρόμον ὡς αὐτό,

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ τρῦχος 269.

μὰ ὁ Διάλος τόχει χάσει ἀπὸ καιρό.¹

(Ξεκρεμάει καὶ τινάζει τὴ γούνα. Πειτύνται ἀπ' αὐτὴ τζιτζικακία, σκαθάρια καὶ πεταλουνδάκια.)

Χορὸς τῶν ἐντόμων

Καλῶς τὸν ἀφέντη
ἐδῶ τὸν παλιό!
Σὲ ξαίρομε! Γλέντι
θὰ ἀνάψη τρανὸ.
Μᾶς ἔχεις σπαρμένα
ἐδῶ στὴν ἐρμιά,
χιλιάδες γιὰ σένα
χορεύομε πιά!
Ἡ ἀπάτη μουτσούνα
γιὰ πάντα κολλᾶ,
ἢ ψείρα ἀπ' τὴ γούνα
θὰ βγῆ πιὸ μπροστά!

Μεφιστοφελής

Εὐχάριστη μοῦ κάνει ἡ νιὰ γενιά
ἔκπληξη! Σπείρε μόνο καὶ γοργὰ
θερίζεις. Μὰ τὴν κάππα ὡς τὴν τινάξω
ξανά! Κι' ἄλλα ζουζούνια θὰ πετάξω! —
Ἄπάνω, γύρω, σὲ ὄλες τὶς γωνιές
κρυφτῆτε εὐτύς, ἀγάπες μου παλιές,
ἐκεῖ στὰ παλιοκούτια, ἐδῶ
σὲ τοῦτες τὶς περγαμηνές,
ποῦ ἐμαύρισαν ἀπ' τὸν καιρὸ,
καὶ στὰ κομμάτια ἐδῶ ἀπ' αὐτές
τὶς παλιοστάμνες, στὰ ἀδειανὰ
τὰ μάτια ἐκείνης τῆς σαχλῆς

1. Ἄπὸ τότε ποῦ διώχτηκε ἀπ' τὸν Παράδεισο.

τῆς κούφιας νεκροκεφαλῆς !
 Ὅπου σκουριά καὶ μούχλα ζῆ,
 πρέπουν ζουζούνια πάντα ἐκεῖ.

(Χώνεται στὴ γούνα.)

Τοὺς ὤμους ἔλα σκέπασέ μου πάλι !
 Ξανά θὰ γίνω Δόκτορας σοφός.
 Μὰ δέναι ὠφέλεια ἀπ' τὸ ὄνομα μεγάλη.
 Ποιὸς μὲ ἐχτιμᾷ ; Κανεῖς δὲν εἶναι ἔμπρός !
 (Τραβάει τὸ κουδούνι, πὺ ἀφήνει ἕναν ἤχο διαπε-
 ραστικό. Ἀπ' αὐτὸν σείνονται οἱ τοῖχοι
 καὶ ἀνοίγουν ξαφνικά οἱ θύρες.)

Βοηθός

(περνᾷ τρικλίζοντας τὸν μακριὸ καὶ σκοτεινὸ
 διάδρομο.)

Τί φριχτός κι' ἀπαίσιας ἤχος !
 Τρέμει ἢ σκάλα, σειέται ὁ τοῖχος !
 Τὰ παράθυρα κινιῶνται
 κι' ἀστραπόβροντα ἀγροικιοῦνται.
 Ἄχ, τὸ πάτωμα πηδάει !
 Τὴ σκεπὴ ἐκεῖ ἀπάνω δέστη !
 Ὅλοένα ἐδῶ κυλάει
 χῶμα ἀνάκατα μὲ ἀσβέστη !
 Νά κ' ἡ θύρα ἐδῶ ἢ κλεισμένη
 ξάφνω εὐρέθηκε ἀνοιγμένη ! —
 Μὰ τί φρίκη ! Ἐκεῖ παρέκει
 ἕνας γίγαντας, δές, στέκει,
 πὺ τοῦ Φάουστ ἔχει βάλει
 τὴν παλιά τὴ γούνα πάλι.
 Στὴ ματιά του τὰ φτωχὰ μου
 λύθηκαν τὰ γόνατά μου.
 Λές νὰ φύγω, λές νὰ μείνω ;
 Ὁ φτωχὸς τί θὰ ἀπογίνω ;

Μεφιστοφελῆς

(γνέφοντάς του).

Νικόδημο σὲ λέν. Ἔλα κοντά μου !

Βοηθός

Ἀλήθεια ! — Μὰ καιρὸς γιὰ προσευχή !

Μεφιστοφελῆς

Δὲν εἶναι ἀνάγκη !

Βοηθός

Πόση εἶναι ἡ χαρά μου
 πούειμαι γνωστός σας !

Μεφιστοφελῆς

Γιὰ ἄξιο σπουδαστὴ
 σὲ ἐγνώρισα. Ἡλικιώθης κι' ὁμως μένεις
 ἀκόμα φοιτητής. Ἐσὺ θὰ γένης
 παλαίμαχος σωστός ! — Κι' ὁ πιὸ σοφὸς
 σπουδάζει, δὲν μπορεῖ νὰ κάμη ἄλλως !
 Κάποιο χαρτένιο χτίριο πάντα ὑψώνουν,
 πὺ μήτε οἱ πιὸ σοφοὶ δὲν τὸ τελειώνουν.
 Μὰ ὁ δάσκαλός σας εἶναι δίχως ταίρι !
 Τὸ μέγα Βάγνερ δὰ ποιὸς δὲν τὸν ξαίρει,
 τὸν πρῶτο μέσ' στὸν κόσμον τῶν σοφῶν !
 Αὐτὸς τὸν συγκρατᾷ πρὸς τὸ παρόν !

1. Ὁ Βοηθός, νοιώθοντας φόβο μπρὸς στὸν παρά-
 ξενο ἐπισκέπτη, ζητᾷ νὰ ἐνισχυθῆ μὲ τὴν προσευ-
 χή, πὺ φυσικά τὴν ἀποκρούει ὁ Μεφιστοφελῆς.

Πλουτᾷ τὴ γνώση κάθε μέρα,
 σωρὸς ἀκροαταὶ ἐδῶ πέρα
 μαζεύονται, νιοὶ καὶ παιδιὰ.
 Ἀπ' τὴν καθέδρα φῶς σκορπάει,
 σὰν Ἅγιος Πέτρος¹ πιά κρατᾷ
 τῆς ἐπιστήμης τὰ κλειδιά.
 Τὰ ἐπάνω καὶ τὰ κάτω τὰ ξεθάφτει,
 φλογίζει ἀπ' ὄλους πιότερο κι' ἀστράφτει,
 τὴν κάθε δόξα πιά τὴ χαμηλώνει,
 ὡς καὶ τοῦ Φάουστ τὸ ὄνομα ἀμαυρώνει,
 αὐτὸς μόνο ἐφευρέσεις κατορθώνει.

Βοηθός

Μὲ συγχωρεῖτε, ἂν θὰ τολμήσω
 στὰ λόγια σας νὰ ἀντιμιλήσω.
 Ὅ,τι μοῦ λέτε, τὸν προσβάλλει,
 τί ταπεινότη ἔχει μεγάλη.
 Μονάχα πὺ δὲν ἔτρελλάθη,
 ὁ μέγας ἄντρας² σὰν ἐχάθη,
 κι' ἡ ἐλπίδα στὴν ἐπάνοδό του
 λιγάκι τὸν παρηγοράει.
 Κοιτάτε, τὸ δωμάτιό του
 ἀπείραχτο, ὅπως στὸν καιρὸ του,
 τὸν κύριό του τὸν καρτεράει.
 Δὲν τολμῶ μέσα νάμπω τώρα.
 Μὰ ἡ ἀστρική ποιά νὰ εἶναι ἡ ὥρα ;³
 Τοῖχοι, νομίζω, ἔχουν σειστή,
 θύρες καὶ μάνταλοι ἀνοιχτῆ,
 τί ἄλλως δὲ θάηταν δυνατό
 νὰ ἐμπαίνατε κι' ἐσεῖς ἐδῶ.

Μεφιστοφελῆς

Κι' ὁ Βάγνερ πούειναι ; Πὲς νὰ ἐρθῆ
 ἢ πηγαινέ με ἐσὺ ὡς ἐκεῖ !

Βοηθός

Τόχει αὐστήρᾳ ἀπαγορευμένο.
 Δὲν ξαίρω, ἂν πρέπει νὰ τολμήσω.—
 Τὸν ἔχει τώρα ἀποκλεισμένο
 ἔργο τρανὸ καιρὸ περίσσο.
 Σοφὸς λεπτὸς, μὲ τόση χάρη,
 ὄψιν ἐπῆρε καρβουνιάρη.
 Ἀπὸ τὴ μύτη πιά ὡς τὰ αὐτιά
 ὁ δάσκαλος ἔχει μαυρίσει
 κι' ὅπως φυσάει δὰ τὴ φωτιά,
 τὰ μάτια του ἔχουν κοκκινίσει.
 Κάθε στιγμὴ ψυχομαχᾷ,
 γιὰ μουσική ἔχει τὴ μασιά . . .

Μεφιστοφελῆς

Τὴν εἴσοδο σὲ ἐμένα θὰ ἐμποδίση,
 τὸν ἄντρα, πὺ μπορεῖ νὰ τὸν βοηθήση ;

(Ὁ Βοηθός φεύγει κι' ὁ Μεφιστοφελῆς
 κάθεται μὲ ἐπισημότητα.)

Δὲν πρόφτασα νὰ πάρω αὐτὴ τὴ θέση
 κι' ἀμέσως ἐπισκέπτης μούχει πέσει.

1. Ὅπως ὁ Ἅγιος Πέτρος κρατεῖ τὰ κλειδιά
 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν (δὲς Ματθ. 16, 19), ἔτσι
 καὶ ὁ Βάγνερ κρατεῖ τὰ κλειδιά, πὺ μπάζουν στὸ
 βασίλειο τῆς Ἐπιστήμης.

2. Ὁ Φάουστ.

3. Ἡ θέση τῶν ἀστρῶν τὴν ὥρα τούτη, γιὰ τὴ
 θέση αὐτὴ καὶ τὴν ἐνέργειά της ἀποδίδει ὁ Βοη-
 θός τὸ σεῖσιμο τοῦ σπιτιοῦ.

Τὸν ξαίρω. Ἔχω νὰ κάμω μὲ ἕναν νιό,
ποῦ ἡ ἀναίδεια του δὲ θάχη κρατημό.

Τελειοδίδακτος¹

(περνώντας ὀρμητικὰ τὸ διάδρομο).

Ἄλλα ἐδῶ ἀνοιχτὰ ἀντικρύζω!
Τέλος πάντων τώρα ἐλπίζω,
ὅποιος μῆ πῶς δὲ θὰ λυώση
μέσ' στὴ μούχλα ἐδῶ τὴν τόση
καὶ πῶς οὔτε, ἐδῶ σὰν μείνη,
ζωντανὸς νεκρὸς θὰ γίνη.

Ἄλλοι οἱ τοῖχοι τούτοι γέρνουν,
πρὸς τὰ κάτω δρόμο παίρνουν
κι', ἂν εὐτὺς δὲν τραβηχτοῦμε,
γρήγορα θὰ πλακωθοῦμε.
Καθετὶ τὸ ἀποτολμάω,
μὰ πιὸ μέσα δὲν τραβάω.

Μὰ τί μοῦρθε στὸ κεφάλι!
Ἐδωδὰ δὲν ἦρθα πάλι
δῶ καὶ χρόνια φοβισμένος,
φοιτητὴς πρωτογραμμένος,
γιὰ νὰ ἀκούσω τῶν γενάτων
κάθε μωρολόγημά των;²

Ἄπ' τὰ ψεύτικα, ὅ,τι ἠξαίρανα,
τὰ κιτάπια μοῦ προσφέραν,
ποῦ κι' αὐτοὶ δὲν τὰ πιστεύαν,
κι' ἔτσι τὴ ζωὴ μου ἐκλέβαν
καὶ τὴν ἴδια των! — Τί διάλο!
Μέσα βλέπω κι' ἕναν ἄλλο!

Μὰ τί θάμα! Ὁ ἴδιος ὁ γέρος
στὸ ἴδιο κάθεται τὸ μέρος,
ποῦ τὸν εἶχα τότε ἀφήσει,
μὲ τὴν ἴδια γούνα! Φύση
εἶχεν ἔξυπνη, ἂν κι' ὡς τόσο
δὲ μπορούσα νὰ τὸν νοιώσω.
Σήμερα δὲ θὰ τὰ χάσω,
στὴ στιγμή θὰ τὸν πλησιάσω!

Τῆς Λήθης ἂν δὲν ἔχη πλημμυρίσει
τὸ ρέμα τὸ γυρμένο σὰς κεφάλι,
θὰ θυμηθῆτε ἐδῶ τὸ νέο πάλι,
πούχει τοὺς πάγκους τῶν Σχολῶν ἀφήσει.
Ὁ ἴδιος εἶσαστε ὁ παλιός,
μὰ ἐγὼ ἔχω ἀλλάξει ἐντελῶς.

Μεφιστοφελῆς

Χαίρομαι, ποῦ τὸ χτύπημά μου
ἔσας ὠδήγησε κοντὰ μου.
Σὰς εἶχα ἐχτίμηση βαθειὰ
ἐγὼ ἀπὸ τότε. Μὰς μηνᾶ
ἢ κάμπια κι' ἢ χρυσαλλιδίτσα
τὴν πλουμιστὴ πεταλουδίτσα.
Νοιώθατε παιδικὴ χαρὰ

1. Στὸ πρωτότυπο *Baccalaureus*, ἀπὸ τὸ *bacca laura*, δάφνη. Ἔτσι ὠνομαζόταν ὁ σπουδαστὴς, ποῦ ἀπόκτησε τὸν πρῶτο ἀκαδημαϊκὸ βαθμό. (Πρβ. τὸν τίτλο *bachelier es lettres*, ποῦ συνειθίζεται ἀκόμα στὴ Γαλλία). Εἶναι ὁ φοιτητὴς τοῦ πρώτου μέρους τῆς τραγωδίας.

2. Δὲς τὴ σχετικὴ σκηνὴ στὸ πρῶτο μέρος τῆς τραγωδίας.

στὶς μποῦκλες καὶ στὸν κεντητὸ
γιακά. Πλεξούδα ἕναν καιρὸ
δὲν εἶχατε; — Τώρα βαθειὰ
τάχετε κόψει τὰ μαλλιά,
Σουηδικά. Ἰ Μέσα σὰς μένει
γερὴ κι' ἀπόλυτη ψυχὴ.
Μὰ ἀπόλυτα τὴν κεφαλὴ
μὴ τὴν ἀφήστε κουρεμένη!

Τελειοδίδακτος

Νάειμαστε στὸν παλιὸ μπορεῖ τὸν τόπο,
μὰ νοιῶστε τὸν καινούργιο ὅμως τὸν τρόπο
κι' ἀφήστε, Κύριε, γιὰ τὴν ὥρα
τὰ διαφορούμενα, τί τώρα
ἀλλιῶς προσέχομε. Εἶχατε γελάσει
ἕνα πολὺ εὐκολόπιστο παιδί,
μὰ αὐτό, ποῦ ἐκατωρθώσατε, ὅπως φτάση,
σήμερα πιά κανεὶς δὲν τὸ μπορεῖ.

Μεφιστοφελῆς

Ἄν πῆς τὴν καθαρὴ στὴ νιότη ἀλήθεια,
αὐτὸ δὲ φχαριστᾶει τὰ κουτορνίθια.
Μὰ ἂν ὄλα αὐτὰ στὸ ἴδιο τὸ πετσί τῶν
τὰ δοκιμάσουν ὕστερα ἀπὸ χρόνια,
θαρροῦνε, πῶς τὰ ἐβρήκαν μοναχοὶ των,
καὶ λένε τοὺς δασκάλους των κωθώνια.

Τελειοδίδακτος

Κατεργαρέους μᾶλλον! — Γιατὶ ποιὸς
ἀπ' αὐτουνούς μᾶς λέει τὴν ἀλήθεια;
Φουσκώνει ἢ κρύβει, πότε σοβαρός,
πότε μὲ ἀστεία ἐμπρὸς στὰ κουτορνίθια.

Μεφιστοφελῆς

Γιὰ μάθηση ἔχουν τάξει ἕναν καιρὸ.
Γιὰ διδασχὴ ὅμως εἶστε ἐτοιμασμένος
μονάχος. Καὶ σὲ διάστημα μικρὸ
μὲ πείρα τρομερὴ εἶστε πλουτισμένος.

Τελειοδίδακτος

Ἡ πείρα, ἡ πείρα εἶναι καπνός,
δὲ βγαίνει δὰ στὸ πνεῦμα ἐμπρὸς!
Ἄπο ὄλα, ὅσα τὴ γνώση ἀποτελοῦνε,
ποιὰ ἀξίζαν ἀπὸ ἐμᾶς νὰ μαθευτοῦνε;

Μεφιστοφελῆς

(κατόπιν ἀπὸ κάποια παύση).

Καιρὸ τὸ λέγω. Ἦμουν τρελλός,
μὰ τώρα πιά καλὰ νογῶ,
τί βλάκας πούειμαι καὶ σαχλός.

Τελειοδίδακτος

Χαίρω πολὺ! Νά, αὐτὸ θὰ πῆ μυαλό!
Ὁ πρῶτος γέρος, πούηυρα λογικό!

Μεφιστοφελῆς

Ἐγύρευα κρυμμένο θησαυρὸ
καὶ κάρβουνο συνάζω μοναχό!

1. Μόδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ποῦχε ἔρθει ἀπὸ τὴ Σουηδία.

2. Ἐκφραση διπλοσήμαντη: μὴν κουρευόστε τόσο βαθειὰ καὶ μὴν παραιτᾶτε κάθε παράδοση, κάθε παραδομένη διδασκαλία, ὅπως ἔκαναν οἱ ὄπαδοὶ τῆς Μεταφυσικῆς τοῦ Ἀπολύτου.

Τελειοδίδακτος

Ἄξιζει, πέστε, ἡ γκλάβα σας αὐτὴ
περσσότερο ἀπὸ ἐκεῖά τὴν ἀδειανή;

Μεφιστοφελῆς

(μὲ κερὶ).

Τὸ ξαίρεις, πούειςαι, φίλε μου, ἀγενής;

Τελειοδίδακτος

Γερμανικὰ λὲς ψέμα, ὅταν μιλής
μὲ εὐγένεια!

Μεφιστοφελῆς

(πούρχεται μὲ τὴν κουνιητὴ τοῦ πολυθρόνα
ὀλοένα κονύτερα στὸ προσκήνιο, στοὺς θεατὰς).¹

Ἐδῶ μοῦ παίρνουν φῶς κι' ἀγέρα.
Σὲ σὰς θεὲ νάβρω ἀσφάλεια πιά ἐκεῖ πέρα;

Τελειοδίδακτος

Μεγάλῃ ἀδιαντροπιά εἶναι τὰ πρωτεῖα
νά θες πιά, σὰν δὲν ἔχης καμιὰ ἀξία.
Τὸ αἷμα εἶναι στὸν ἄνθρωπο ἡ ζωὴ,
μὰ πού, καθὼς στὸ νιό, θὰ κινηθῆ;
Στὴ νιότη ἔχει ζωντάνεια κι' ἔχει ἀκμὴ
καὶ πλάθει ἀπ' τὴ ζωὴ νέα ζωὴ.

Ἐκεῖ εἶναι μόνο κίνηση κι' ἐνέργεια,
τὰ ἀδύνατα ὅλα σβηθοῦν, νικοῦν τὰ στέρια.

Ἐνῶ ἀπὸ μᾶς ὁ κόσμος ὁ μισὸς
ἔχει παρθῆ πιά, ἐσεῖς τί ἐκατωρθόστε;
Σκυμμένοι, σκεπτικοὶ μοῦ ὠνειρευόστε
σχέδια! Ναί, διαλείπων πυρετὸς
εἶναι στὴν πλάση αὐτὴ τὰ γερατεῖα
μὲ ρίγος, πού γεννάει ἡ παραξενιά.

Ὅποιος περάση τὰ τριάντα,
δὲν εἶναι πιά παρὰ νεκρός.

Κάλλιο νὰ πάτε σύγκαιρα στὴν μπάντα!²

Μεφιστοφελῆς

Σὲ τοῦτο ὁ Σατανὰς πιά δὲ μιλεῖ.

Τελειοδίδακτος

Χωρὶς νὰ θέλω, Διάβολος δὲ ζῆ.

1. Ἀπὸ τὸ γεγονός, πὼς κι' ἐδῶ κι' ἄλλοῦ πρό-
σωπα τοῦ ἔργου ἀπευθύνονται στοὺς θεατὰς, φαίνε-
ται, πὼς ὁ ποιητὴς τὸ προώριζε γιὰ παράσταση.

2. Παρόμοια ἰδέα ἐδιάδοναν πὼς εἶχεν ἐκφράσει ὁ
φιλόσοφος Fichte στὶς παραδόσεις του.

Μεφιστοφελῆς

(κατὰ μέρος).

Γοργὰ ἀπ' αὐτὸν θὰ ἰδῆς τρικλοποδιά!

Τελειοδίδακτος

Πιὸ εὐγενικιὰ ἀπ' αὐτὴν ὁ νιὸς δουλειὰ
δὲν ἔχει. Ὁ κόσμος, πρὶν τὸν πλάσω ἐγώ,
δὲν ἦταν. Ἀπ' τὴ θάλασσα ὀδηγῶ
τὸν ἥλιο ἐγὼ νὰ βγαίνῃ. Στὸ φεγγάρι
ἐγὼ ἔδειξα τὸ δρόμο, πού θὰ πάρῃ.
Στὸ διάβα μοῦ ἔχει ἡ ἡμέρα στολιστῆ
κι' ἡ γῆς πιά πρασινίζει κι' ὄλο ἀνθεῖ.
Στὸ γνέμα μοῦ τὴν πρώτη τὴ νυχτιὰ
τὸν οὐρανὸ ἐφωτίσανε τὰ ἀστρία.
Ποιὸς ἄλλος ἀπὸ ἐμὲ σὰς ἔχει σώσει
ἀπ' τοῦ μυαλοῦ τὴ φτώχεια σας τὴν τόση;
Μὰ ἐλεύτερος ἐγὼ ἀκλουθῶ τὸ φῶς,
πού μέσα ἀπὸ τὸ πνεῦμα μου μιλάει,
τὸ σκότος πίσω ἀφήνοντας γοργὸς
στὴ λάμψη προχωρῶ, πού ἐμπρὸς φωτᾷ!

(Φεύγει).

Μεφιστοφελῆς

Πρωτότυπο, στὴ λάμψη σου προχώρει! —
Πόσο πολὺ καὶ σὲ θὰ ἐστεναχώρει
ἡ γνώση, πὼς κανεῖς δὲν ἡμπορεῖ
κουτὸ ἢ σοφὸ ποτὲ πιά νὰ σκεφτῆ,
πού κι' οἱ παλιὲς γενιὲς δὲν τόχουν πεῖ.
Μὰ κι' ἀπ' αὐτὸν δὲ θάβγουνε κινδύνοι,
σὲ λίγα χρόνια ἀλλιώτικος θὰ γίνῃ.
Κι' ἂν κάνῃ ὁ μοῦστος σκέρτσα στὸ βαρέλι,
κρασί θεὲ νὰ γενῆ, θέλει δὲ θέλει.

(Στοὺς νεώτερους θεατὰς, πού δὲν χειροκροτοῦν.)³

Μοῦ μένετε ψυχροὶ στὰ λόγια αὐτὰ,
μὰ ἐγὼ σὰς συχωρῶ, καλὰ παιδιὰ.
Ὁ Διάλογος εἶναι γέροντας, σκεφτῆτε,
θεὲ νὰ τὸν νοιῶστε, γέροι σὰν γενῆτε.

1. Σύμφωνα μὲ τὴν ἰδεολογικὴ φιλοσοφία τοῦ
Fichte, ὄλος ὁ κόσμος τῶν φαινομένων πηγάζει ἀπὸ
τὸ Ἀπόλυτο Ἐγώ. Τὴ θέση τοῦ Ἀπόλυτου Ἐγώ
παίρνει ἐδῶ τὸ ἀτομικὸ Ἐγώ.

2. Δὲς ἀμέσως παραπάνω, στήλῃ α', σημ. 1.

(Ἀκολουθεῖ)

